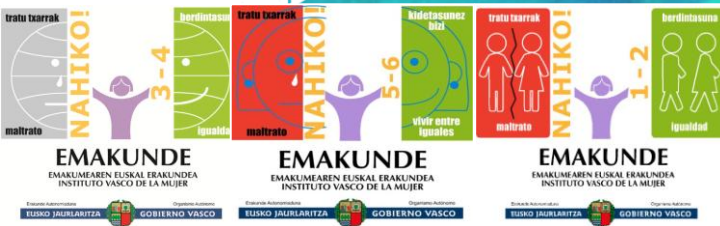

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Marivi Fernández

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

ELKARBIZITZA.

- Norberaren **sentimenduak, pentsamenduak eta nahiak modu asertiboan adieraztea ...** besteren sentimenduak, pentsamenduak eta nahiak adi entzutea eta kontuan hartzea.
- **Taldean ikastea eta lan egitea**, nork bere ardurak onartuz eta helburu komuneke lanetan lankidetzan arituz, pertsonen eta iritzien aniztasunak dakarren aberastasuna aitortuta.
- Norberaren portaerak **giza eskubideen oinarrian dauden printzipio etikoak** eta elkarbizitzaren oinarri diren gizarte-ohituretatik eratortzen diren arauak betetzea.
- **Gatazkak elkarrizketaren eta negoziazioaren bidez konpontzea.**

Heziberri: [Elkarrekin bizitzeko konpetentzia.](#)

HEZKIDETZA.

Hezkidetzaz ezagutza feministak hezkuntzari egindako ekarpena da, generoen eraikuntza zalantzan jarriz. Proposatutako duen helburua mekanismo baztertzailak pixkanaka desagertzea da, eskolaren egitura formalean ez ezik, hezkuntza ideologian eta praktikan ere bai.

Zentzu horretan, hezkidetzak ikuspegi berria ekarri du neska-mutilen trebakuntzari, gaitasun pertsonalei eta boterearen erabilerari helderakoan.

Neska-mutilen garapen integralaren alde egitea da. Horretarako, funtsezkoa da nortasuna estereotipo sexistetatik at garatzea, eta justizia zein zaintzako etikan, berdintasunezko harremanetan eta boterearen erabilera parekidean oinarritutako gizarte eraikitzea.

[Hezkuntza-sisteman hezkidetzaz eta genero-indarkeriaren prebentzioa lantzeko Gida Plana.](#)

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Erreferentziatzko iritziak

En el centro educativo , la convivencia, se entiende como el **entramado de relaciones interpersonales** que se dan entre todos los miembros de la comunidad educativa, y en el que se configuran **procesos de comunicación, sentimientos, valores, actitudes, roles, status y poder.**

Ortega, O. (1998). *La convivencia escolar: qué es y como abordarla*. Sevilla: Consejería de Educación de la Junta de Andalucía.

Entendemos **la convivencia positiva** como aquella que **se construye día a día** con el establecimiento de unas **relaciones consigo mismo, con las demás personas y con el entorno ...** fundamentadas en la **dignidad humana**, en la paz positiva y en el **respeto a los Derechos Humanos.**

Uruñuela, P. (2016). *Trabajar la convivencia en los centros educativos*. Madrid: Narcea.

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Erreferentziak

Cualquier docente quiere **dar clase en las mejores condiciones**, pero estas no se crean solas. **Las crea el docente y su alumnado**, conformando conjuntamente una determinada atmósfera o **clima de clase** en la que se enmarcan todas las actuaciones de ambos...

... el docente es un gestor de condiciones que está permanentemente, de forma consciente o no, creando oportunidades favorables o desfavorables: **contribuye a la convivencia o a la disrupción, a la atención o a la distracción, al trabajo o a la pasividad ...**

...hay docentes cuyo **estilo de gestión** es un factor de riesgo: el que no controla, no motiva, no conecta con su alumnado y lo atiende deficientemente tiene muchas posibilidades de encontrarse con conflictos...

Vaello Orts, J. (2008). *Cómo dar clase a los que no quieren*. Madrid: Santillana.

La aproximación al **conflicto** que proponemos **supone entenderlo como una oportunidad para el cambio y el enriquecimiento**, en lugar de verlo como algo a erradicar de los centros escolares...

... por tanto, **educar para resolver conflictos**, considerando los deseos y objetivos de las personas implicadas, enseñando a interpretar, anticipar y comprender sus motivaciones, y negociando las vías de solución que beneficien a todas las parte, no es sino **educar para la convivencia**.

Ortega, R. y Del Rey, R. (2004). *Construir la convivencia*. Barcelona: Edebé.

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

ELKARBIZITZA ESKOLA ETA
GELETAN.

- ✓ Sarea
- ✓ Konplexua
- ✓ Markoa.

BERDINEN ARTEKO
HARREMANAK.
SOZIALIZAZIOA.

Ohiturak

Hitzarmenak

Baloreak

IKASLEAK

FAMILIAK

BESTE AGENTE
BATZUK

IRAKASLE-TALDEA:
PROFESIONALAK

EGITEN DUGUN GUZTIA
HEZIGARRIA DA, BAINA BAITA
EGITEN EZ DUGUNA ERE ...

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

BERDINEN ARTEKO HARREMANAK. SOZIALIZAZIOA.

LAGUNAK
IZATEN /
ONARTUAK
IZATEN

BERDINEN
TALDEKIDEA IZATEN/
PERTENENTZIA
SENTIMENDUA

- Taldekide sentitzea.
- Edozein motatako jarduerak eta arauak onartu (eztabaidatu gabe).
- Taldearekiko menpekotasuna
- Mikro - kultura: arauak, ohiturak, hitzarmenak, sinesmenak eta jokamolde partekatuak.

- Isolamendua.
- Segurtasun falta.
- Auto-irudia eskasa eta ahula .

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

**JARRERA,
JOKABIDE
DISRUPTIBOAK**

Jokabide konplexuak:

- ✓ Atentzioa eman.
- ✓ Zarata sortu.
- ✓ Gehiegi mugitu.
- ✓ Taldean tokia bilatu.
- ✓ **Arrakasta akademiko faltagatik eskola moztu.**

Irakasleek: gure kontrako jarrerak ...

- ✓ Haserre.
- ✓ Frustrazioa eta segurtasun falta.
- ✓ Errudunak.
- ✓ Mesfidantza ...

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

**JARRERA,
JOKABIDE
DISRUPTIBOAK**

Zergatiak:

- ✓ Akademikoak.
- ✓ Sozialak.
- ✓ Familiarrak.

Eragina:

- ✓ Gelako giroa.
- ✓ Pertsonen arteko harremanak
- ✓ Lanerako motibazioa.
- ✓ Errendimendu problemak gela osoan.

ARAUAK

METODOLOGIA

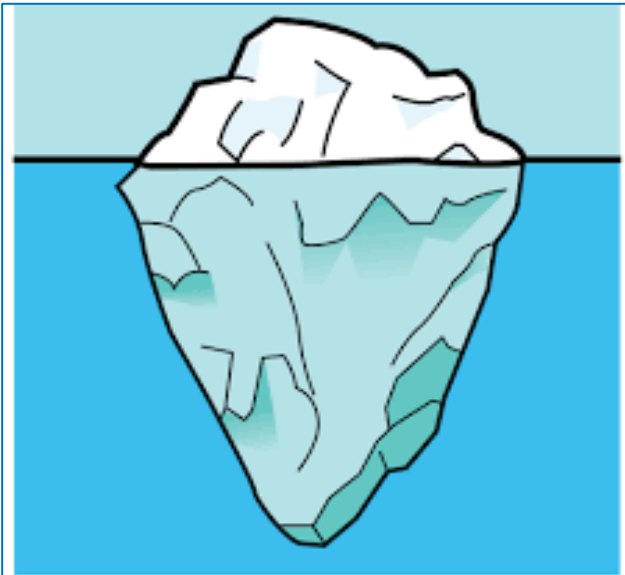
IRAKAS-ESTILOA

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

JARRERA, JOKABIDE DISRUPTIBOAK

Ikusten dena, **gertatzen dena** (jarrerak eta jokabideak).

.....

Ideiak, teoriak eta iritziak (irakasle, familiak eta ikasleenak). Hauek jarrerak eta jokabideak gidatzen dituzte.

Ikastetxe, irakasle eta ikasle eta beren familien **baloreak** → hauek baitira, benetan, jarrera eta jokabide disruptibo-en atzean dauden arrazoiak, baita irakasleok ematen ditugun **erantzunak**.

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbizitza hautsi egiten duten egoerak ...

**JARRERA,
JOKABIDE
DISRUPTIBOAK**

ARAUAK:

- ✓ Ikasleen partaidetza.
- ✓ Arau gutxi eta adostuak.
- ✓ Baita ere betetzen ez direnean, neurriak.
- ✓ ...

IRAKAS ESTILOA: irakasleak dinamizatzen du, ikasleak motibatu eta konexioak egin, lidergo pedagogikoa behar da, ...

METODOLOGIA: aktiboak, parte-hartzea eskatzen dutenak, motibazioa pizten dutenak, ...

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

JAZARPENA ETA ZIBER-JAZARPENA, ...

- ✓ Fenomeno oso konplexua ere bai.
- ✓ Detekzio zaila.
- ✓ Ezkutuan ematen da.
- ✓ Iluna eta sakona.
- ✓ Aldakorra / dinamikoa.
- ✓ Kode propioa.
- ✓ Sare sozialak ...
- ✓ ...

Eta gainera, guk, irakasleok ...

- ✓ Usteak eta atribuzioak egiten ditugu.
- ✓ Paradoxikoa da, ez dakigu zer pentsatu, edo bai...
- ✓ Sinesten dugu? Edo ... ez dugu sinesten?
- ✓ ...

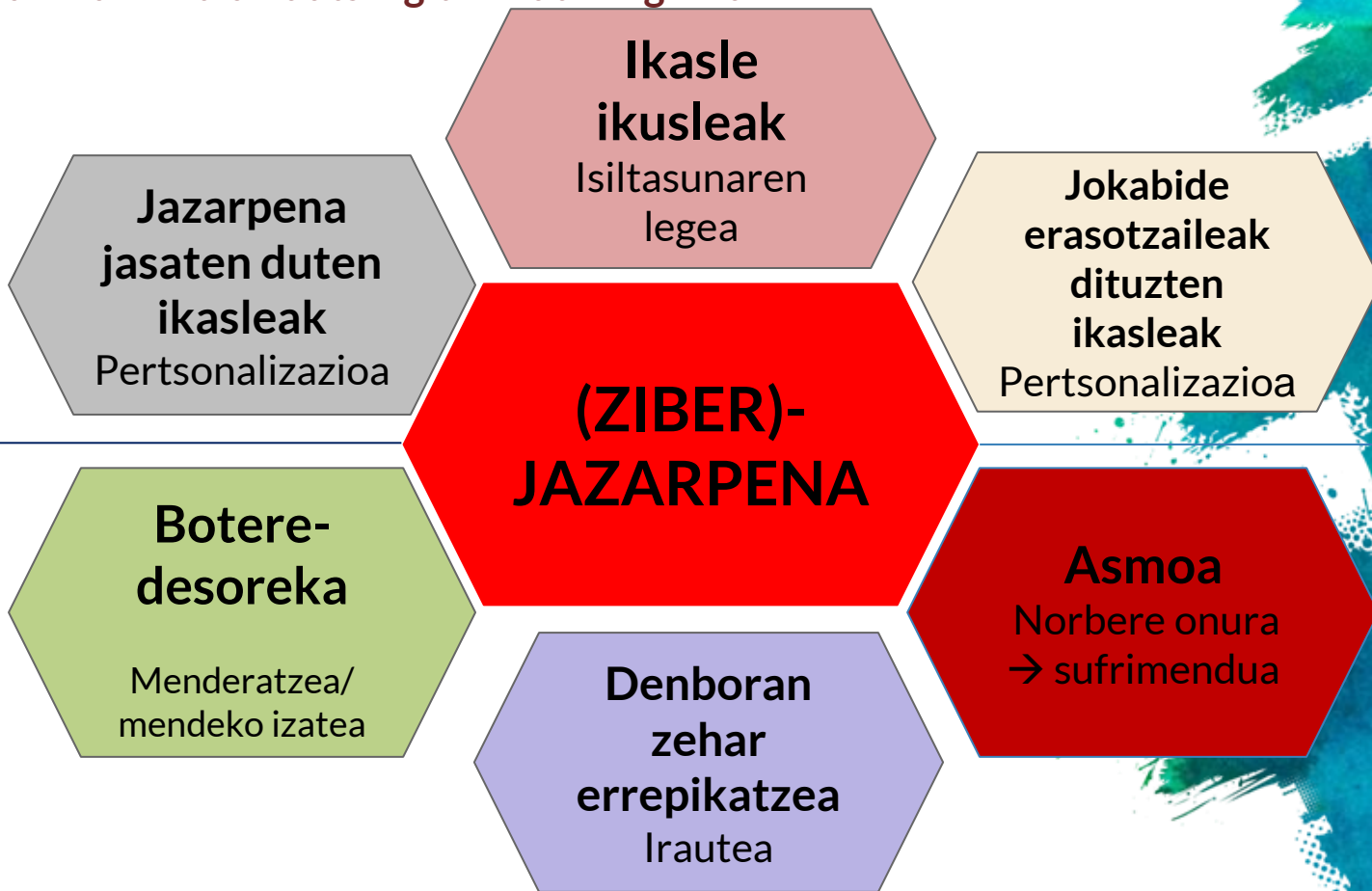
ZIBER-ELKARBIZITZA

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbizitza hautsi egiten duten egoerak ...

Biktimak

**Jokabide
erasotzaileak**

Ikusleak

Errekonozimendua
Irudi positiboa
berreraikitzea

Berreraikitze
pertsonala

Ahalduntze kolektiboa
Berreraikitze kolektiboa
Bullying gabeko ikastetxea

**Esku-hartzea eta hezkuntza neurriak pertsona
guztientzat**

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

INDARKERIA MATXISTA... ???

BERDINTASUNA????

NOLAKO MUTILAK?

NOLAKO NESKAK?

Table with 3 columns: GIZONAK, and various rows of data.

Tabirako Junior LV

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

Indarkeria matxista...

- ✓ **Estereotipo eta roletan.**
- ✓ Harremanetan.
- ✓ Hizkuntzan.
- ✓ Jostailuetan.
- ✓ Irudietan.
- ✓ Irainetan.
- ✓ Txisteetan
- ✓ ...

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

Indarkeria matxista...

HEZKIDETZA

- ✓ Genero desberdintasunak etengabe desagertzea.
- ✓ Berdintasunean oinarritutako sozialazioa kontutan izan behar dugu.
- ✓ Identitate aniztasuna errespetatzea, nesken eta mutilen garapen pertsonala ahalbidetzen.
- ✓ Errealitatearen azterketa ezin bestekoa da.
- ✓ Gaitasunak, trebetasunak eta bizitza proiektuak generoarekin loturik daude.
- ✓ Curriculum edukietan, emakumeen ekarpenak ez dira ikusten, eta sexismoa eta genero indarkeria nerabeen eta gazteen bizitzen garapenean eragiten ari diren errealitateak dira.
- ✓ Eskola sistemaren egituretan eta pertsonengan eragitea.
- ✓ Maskulinitasun berriak.

http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.eus/r43-2459/eu/contenidos/informacion/dig_publicaciones_innovacion/eu_conviven/adjuntos/coeducacion/920006e_Pub_EJ_hezkidetza_plana_e.pdf

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

GATAZKAK...

PROBLEMA

Beharrak antagonikoak bihurtu dira.

BEHARRAK

(ekonomikoak, ideologikoak, biologikoak, emozionalak, ...)

KRISIA SORTZEN DA.

Gatazka handia egin da, handiegia.

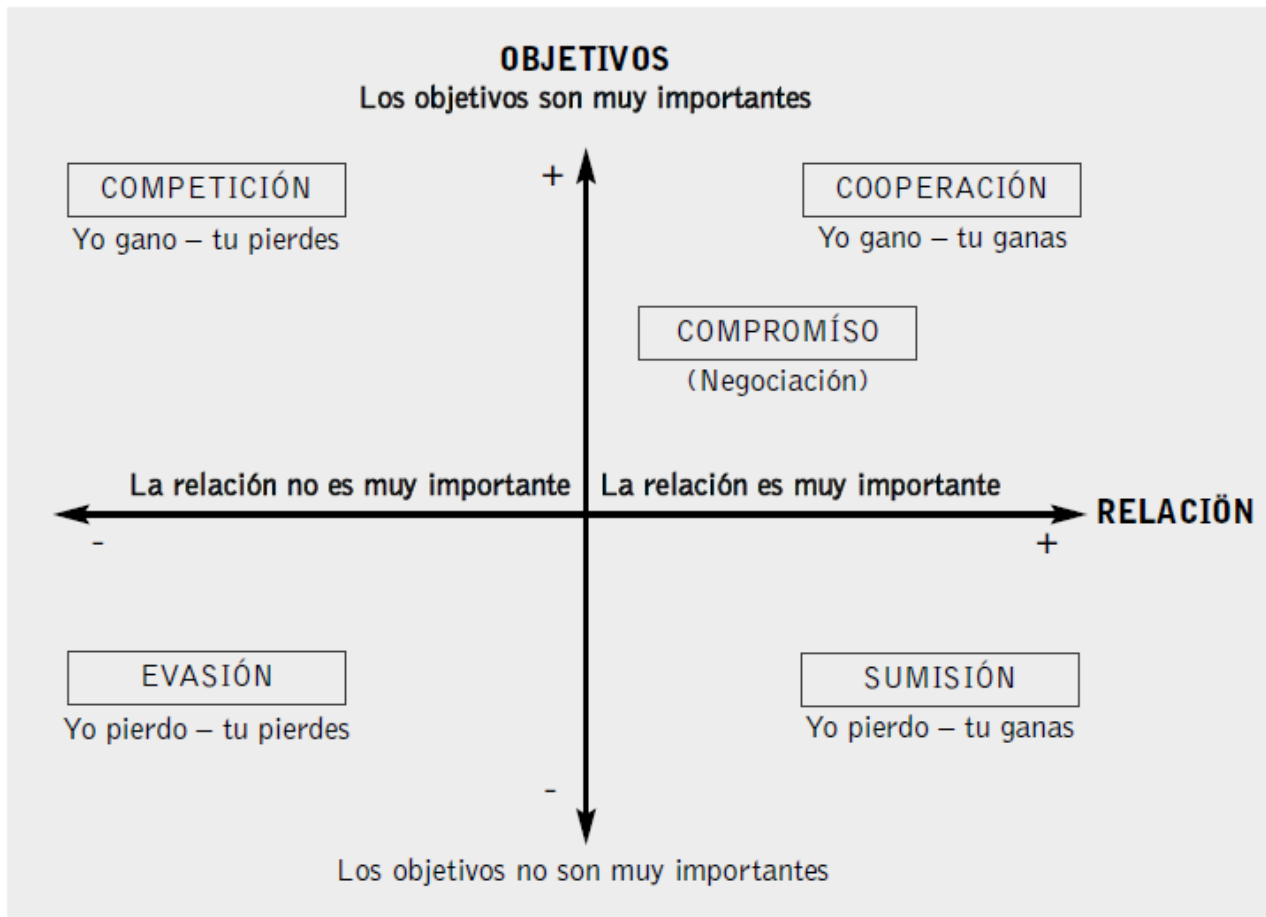
Momenturik okerrena da gatazka bati aurre egiteko.

Lehenago ez bada esku-hartzen mesfidantza, inkomunikazioa, beldurra, gaizki ulertuak ... sortuko dira.

- ✓ Aukera ezin hobea bestelako harremanak eraikitzeko eta bizitzarako prestakuntza lortzeko.
- ✓ Gatazken analisia egin ikasleei tresnak eta estrategia zehatzak emateko aurre egin ahal izateko. (PROBENTZIOA).
- ✓ Gatazkei aurre egin **indarkeriarik gabe**, alderatuak dauden bi aldeak irabazle ateratzeko beren beharrak asetzeko

Cascón, P. Educar en y para el conflicto

EDOZEIN GATAZKA MOTAREN AURREAN IZAN DAITEZKEN JARRERAK

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

GATAZKA

OLDARKORTASUNA
AGRESIBITATEA

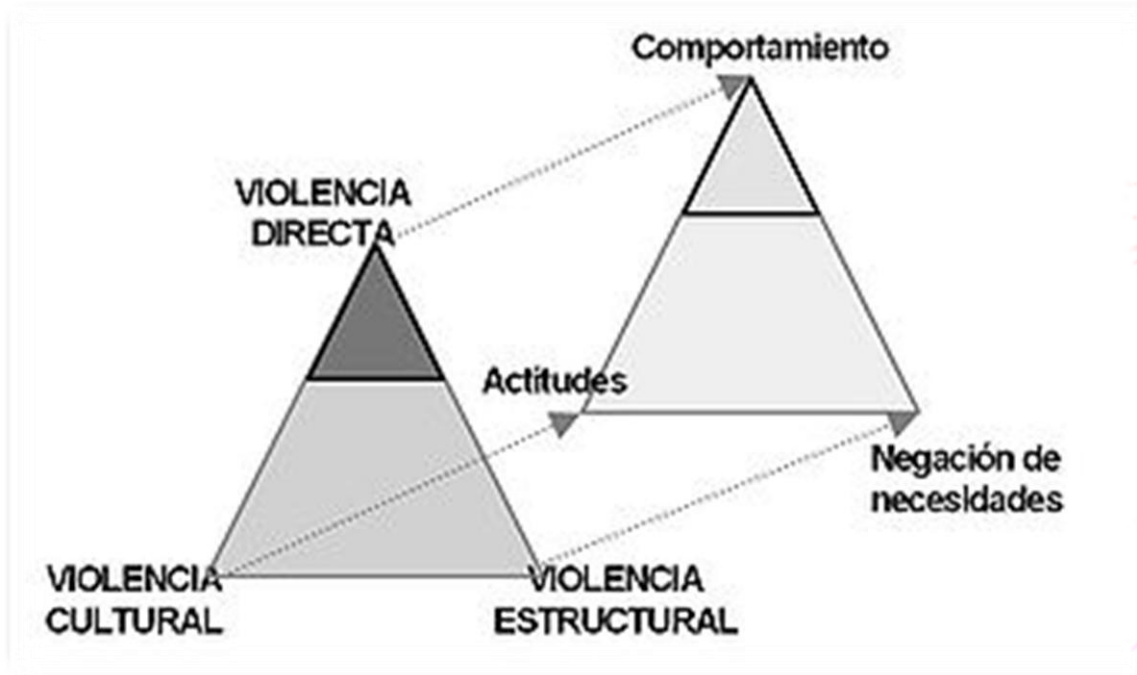

INDARKERIA

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

Triángulo de Johan Galtung

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Badira elkarbitza hautsi egiten duten egoerak ...

IKUSTEN DEN
INDARKERIA

- ✓ Jarrera eta jokabide disruptiboak.
- ✓ (Ziber)-jazarpena.
- ✓ Indarkeria matxista.

Menderatze/ mendetasun
eredua

Eredu ERREAKTIBOA

Ikusten diren
jokabideak

Eredu
PROAKTIBOA.
PROBENTZIOA

Galtung-ek aipatutako
hiru dimentsioak
kontuak hartzen ditu:

-Ikusten ez dena:

- ✓ Egiturazko indarkeria.
- ✓ Kulturala.

-Ikusten dena:

- ✓ Indarkeria zuzena

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

Komunikazio aktibo
eta asertiboa landu.
Errespetua.

...

Taldea egin
eta giro ona
sortu, **auto-**
estimua
handitu eta
laguntasuna
zaindu.

PROBENTZIOA.

Gatazka krisialdira iritsi
baina lehenagoko
interbentzioa. (J. Burton.)

Kooperazioa
landu.

Erabakiak hartu
adostasunean,
ikasle guztien parte
hartzea sustatu,
berdintasunean.

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

La **coeducación** tiene como objetivo principal **prevenir la violencia machista** desde la lucha contra el **estereotipo**, desde el *análisis de nuestra realidad cotidiana con perspectiva de género*, desde la presentación del catálogo de cómo ser un **hombre igualitario**, cómo ser una **mujer por la igualdad**.

Marian Moreno Llaneza

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

GENERO ESTEREOTIPOEN ADIBIDE BATZUK	
Etxeko lanak egin behar dituzte	Indar fisikoa dute
Haurrak zaindu behar dituzte	Futbola eta kotxeak gustukoa dituzte.
Pasiboak dira	Ez dute etxeko lanik egiten
Emozionalagoak dira eta negar egiten dute.	Ez dute haurrik zaintzen
Erabakiak hartzea kostatzen zaie.	Desordenatuak eta alferrak dira.
Asko hitz egiten dute.	Erabakiak erraz hartzen dituzte.
Gizon baten menpe lan egiten dute edo haurren zaitzan: erizainak, idazkariak, maistrak, ...	Ez dute beren emozioak adierazten
	Sexua gustukoa dute
Ez dute indar fisikorik	Ez dute negarrik egiten
Ezin dira heroiak izan	Aktiboak dira
Gizonezko baten laguntza behar dute hainbat lan (konplexuak edo indarra behar dutenak) egin ahal izateko	Independenteak dira
	Analitikoak eta arrazionalak dira

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

- ✓ “**Toda la Comunidad Educativa** debe reflexionar, **comprometerse** y ser capaz de generar nuevos valores para cambiar los comportamientos violentos hacia las mujeres.
- ✓ Una educación en *igualdad y para la igualdad, en todos los niveles educativos*, que apueste por un futuro en el que **se garanticen los Derechos Humanos para mujeres y hombres** y se corrijan las desigualdades en el acceso a la propia autoestima, la libertad, los tiempos y los espacios.
- ✓ Debemos educar para que alumnos y alumnas, profesores y profesoras, perciban **la violencia de género como un problema social, no de las mujeres**.
- ✓ Favorecer que el alumnado repiense la **masculinidad** y la **feminidad**, así como las relaciones entre ellas, dando paso a proyectos vitales más libres y a identidades personales, diversas y sexuadas, pero no construidas contra el otro sexo.

Arconada Melero, M.A. *Prevenir la violencia de género: [El reto de educar alumnos igualitarios](#).*

Gaitasun emozionala,
soziala eta etikoa.

Konpromiso pertsonala
eta kolektiboa

Justizia eta ekitatea

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

"Yo creo que me hice feminista por puro sentido de la justicia, y sólo mucho más tarde supe articular conceptualmente qué me sucedía, no sólo a mí, sino al sexo femenino en general, y cómo a lo largo del proceso histórico se había ido estableciendo esa verdad de exclusión en la que se nos obligaba a vivir."

Amelia Valcárcel

Marea Violeta

"La mayor transgresión política de las mujeres es su alianza, su coalición: la sororidad"

Marcela Lagarde

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

**BERDINTASUNERAKO
IKUSPEGI PROAKTIBOA**

**Edozein proiektua dela eta ... sinesmen osoz egin
behar dugu eta konpromiso osoarekin komunitate
guztia inplikatur**

ESKOLAN BIZIKIDETZA HOBETZEKO HEZKIDETZA

- ✓ Tutoretza plana.
- ✓ Elkarbizitza plana eta Elkarbizitza behatokia.
- ✓ Hezkuntza proiektua.
- ✓ Hezkidetza Plana.

- ✓ Elkarrekin bizitzeko kompetentzia.
- ✓ Eskubide eta betebeharren dekretoa.
- ✓ **BIZIKASI** ekimena.

BERDINTASUNERAKO IKUSPEGI PROAKTIBOA

Edozein proiektua dela eta ... sinesmen osoz egin behar dugu eta konpromiso osoarekin komunitate guztia inplikatur

- ✓ Golden 5
- ✓ IK/KI
- ✓ Ikas komunitateak.
- ✓ Ikaskuntza eta zerbitzu solidario proiektuak.
- ✓ Agenda 21
- ✓ Normalkuntza
- ✓ Bakerako Hezkuntza.
- ✓ ...

Milesker!

Marivi Fernández

marivifernandez.irungobg@gmail.com